

АНГЕЛ КАРАЛИЙЧЕВ
БЕДНИЯТЪ РИБАРЬ И
ДЯВОЛЪТЪ

chitanka.info

Имаше единъ човѣкъ рибарь. Той живѣеше на морския брѣгъ въ една кжщурка, покрита съ слама. Всичкото му имане бѣха две малки русокоси девойчета и една вехта мрежа, съ която ловѣше риба. Дветѣ девойчета помагаха на майка си, шетаха вкжщи, носѣха вода съ стомнитѣ отъ чешмата, поливаха цвѣтята въ градината и вечерно време кърпѣха скжсаната мрежа, докато майка имъ наготви вечерята, а баща имъ се върне отъ пазара. Всѣки день бащата ходѣше по пѣсъка край морето, хвърляше мрежата и ловѣше дребна риба. Изсипваше я въ едно кошче. Като напълнѣше кошчето съ риба, той отиваше въ града, продаваше я и съ полученитѣ пари купуваше за децата си хлѣбъ и подаръци. Децата бѣха много доволни отъ своя баща и никога не му се сърдѣха, ако нѣкога не можеше да хване риба и се върнѣше вкжщи съ праздни ржце.

Една сутринъ рибарьтъ прехвърли презрамо закърпената мрежа, взе празното кошче и слѣзе по пжтеката къмъ морето. Нагази хладния пѣсъкъ и когато стигна до водата, запретна крачолитѣ и ржавитѣ си, приготви мрежата и се прекръсти.

— Хайде, Боже, помогни ми днесъ да напълня кошчето съ риба, че съмъ далъ обувкитѣ на дветѣ си момиченца да ги закърпи кърпачьтъ. Ако не спечеля пари довечера, не ще мога да ги взема.

Щомъ изрече тия думи, рибарьтъ метна мрежата. Тя се разтвори като малко облаче и се спуствна къмъ водата. Бързо потъна. Рибарьтъ хвана вжжето и го потегли. Събра мрежата и се опита да я изтегли, ала тя бѣше загребала нѣщо много тежко и не мърдаше. Рибарьтъ се почеса по тила, помисли малко и бързо завърза края на вжжето за едно крайбрѣжно дърво. Сетне се съблѣче, влезе въ водата, почна да се гмурка и съ голѣма мжка избута мрежата навънъ. Сърдцето му затупка, когато видѣ, че мрежата е хванала едно малко засмолено буренце.

— Навѣрно туй буренце е пълно съ жълтици! — извика бедниятъ рибарь и го освободи отъ мрежата.

Търкулна го на пѣсъка. Почна трѣскаво да го разглежда и остана разочарованъ, когато откри, че бурето е пробито и пълно догоре съ пѣсъкъ.

Въздъхна, почисти мрежата, изхвърли камъчетата и кривитѣ раци и отново я метна надъ водата. Този пжтъ мрежата бѣше съвършено лека и излѣзе на брѣга праздна. Нѣкжде на крайцеца въ концитѣ се бѣше заплела само една рибка съ големи зелени очички и

съ червена опашка. Рибарът протегна ржка и я освободи отъ концитѣ. Следъ това я хвърли въ кошчето. Рибката, като се видѣ на сухо, подскочи три пѣти и проговори съ тънко рибено гласче:

— Хей, рибарино, защо ме оставяшъ въ този сухъ кошъ, не знаешъ ли, че азъ мога да живѣя само въ вода? Моля ти се, пусти ме пакъ въ морето!

— Стой си въ коша, ей сега ще ти хвана още другарки! — рече рибарътъ и отново почисти мрежата си.

— Слушай, — обади се повторно рибката, — ако ме върнешъ отново въ морето, обещавамъ да ти се явя на помощъ, когато те заплашва най-голѣма опасностъ.

— Че съ какво можешъ да ми помогнешъ? — попита рибарътъ.

— Съ хитростъ, — отговори рибката. — Азъ съмъ най-хитрата рибка въ морето. Едно време Хитъръ Петъръ плуваше съ лодка и си изтърва торбата съ хитроститѣ. Азъ влѣзохъ въ падналата на морското дъно торба и изядохъ всичкитѣ хитрости. Сега главата ми е пълна съ умъ.

— Ами, какъ ще те повикамъ, когато ми потрѣбвашъ?

— Какъ ли, подсвирни три пѣти тихо съ уста, и азъ ще се явя.

Рибарътъ се наведе, хвана рибката за червената опашка и я хвърли отново въ морето. Следъ това приготви мрежата и за трети пѣтъ си опита късмета. Потегли мрежата навънъ, но този пѣтъ тя бѣше още по-тежка отколкото първия пѣтъ. Повторно влѣзе подъ водата озадачениятъ рибаръ и избута тежката мрежа. Като я измъкна най-сетне на пѣсъка, що да види: вжтре се търкулна една делва, кована отъ желѣзо, запушена съ желѣзна запушалка. Върху запушалката — червенъ восъкъ. Рибарътъ се наведе и погледна печата на восъка. На печата пишеше: „Иванъ Асенъ II, царъ на българитѣ и на гърцитѣ“.

Рибарътъ подскочи отъ радостъ. Той бѣше челъ въ историята за тоя великъ царъ и съ трѣскави прѣсти се залови да лющи восъка.

— Навѣрно нашиятъ царъ е хвърлилъ въ морето тая делва преди седемстотинъ години. Чакай да видя, какво има вжтре.

Дълго клати ръждивата запушалка и най-сетне я измъкна. Тогава стана чудо, което накара зжитѣ на рибаря да затракатъ... Отъ желѣзната делва започна да излиза гжстъ черъ пушекъ. Тоя пушекъ се изви до небето и почна да се разлива по пѣсъка и надъ морето. Сетне започна да се събира, да се сгжстява още повече и изведнажъ се

превърна на огроменъ страшенъ великанъ съ огнени очи, съ уста, като пещера, съ зъби като тесли, съ остри хищни нокти и съ космати гърди.

Най-напредъ чудовището разтвори устата си и размаха ржце:

— Господарю, — извика то съ гръмовитъ гласъ, — ти си най-добриятъ царъ на земята, моля ти се, смили се надъ мене и не ме убивай. Пощади живота ми, Иване Асене!

Рибарьтъ ужасенъ се дръпна назадъ и погледна накжде ще може да избѣга.

— Какво говоришъ? — продума той и зъбитѣ му затракаха. — Иванъ Асенъ II лежи въ гроба вече 700 години. Азъ не съмъ никакъвъ господарь. Азъ съмъ единъ беденъ черноморски рибарь. А ти кой си?

— Азъ съмъ дяволътъ.

— Ами какво правишъ въ тая делва?

— Затвори ме въ нея едно време царьтъ на българитѣ.

— Че защо те затвори?

— Ще ти кажа. Когато презъ 1195 година въ градъ Велико Търново освободителтъ на българитѣ отъ ромейско иго царъ Асенъ Бѣлгунъ повика въ двореца си болярина Иванко, влѣзохъ и азъ въ царския дворець. Азъ бѣхъ невидимъ и стояхъ задъ Иванка. Царъ Асенъ бѣше много разгнѣвенъ. Той бѣше научилъ, че Иванко е приятелъ на ромейтъ и копае гробъ на своето отечество.

— Ще се откажешъ ли отъ ромейтъ? — попита царъ Асенъ.

— Нѣма да се откажа! — отвърна боляринътъ.

Тогавъ царъ Асенъ извика силно:

— Хей, войници, донесете ми меча!

Азъ, като чухъ тия думи, изкочихъ, преварихъ царскитѣ войници, грабнахъ окачения въ стаята царски мечъ, върнахъ се при Иванка и му го подадохъ. Иванко се хвърли като звѣрь и погуби царя. Минаха много години. На българския царски тронъ седна Иванъ Асенъ II, синъ на погубения царъ Асенъ Бѣлгунъ. Веднѣжъ царъ Иванъ Асенъ II ме покани въ своя високъ дворець на Царевецъ. Бѣше седналъ на златенъ тронъ, а напреде му стоеше тая желѣзна делва.

— Не искамъ да враждувамъ, — рече ми той, — съ дявола. Искамъ да ти бѣда приятелъ, и, за да повѣрвашъ въ моето царско приятелство, ще ти дамъ този златенъ прѣстенъ, украсенъ съ седемъ драгоценни камъка. Съгласенъ ли си?

— Съгласенъ съмъ, — отговорихъ азъ.

Тогава царьтъ измъкна отъ срѣдния си прѣстъ драгоценния прѣстенъ, ала безъ да ще го изтърва въ делвата предъ краката му. Наведе се и опита да извади прѣстена съ ржка, но гърлото на делвата бѣше тѣсно и царската ржка не можа да се промъкне.

— Стой, царю! — викнахъ азъ, — нали съмъ дяволъ, всичко мога да сторя. Погледни, какъ ще се превърна на едно човѣче, колкото твоя срѣденъ прѣстъ, ще влѣза въ делвата и ще изкарамъ прѣстена.

— Влѣзь де! — рече царьтъ.

Азъ мигомъ се превърнахъ на мѣничко човѣче и се спустнахъ надолу съ главата. И докато намѣря прѣстена на тъмното дѣно, царьтъ запуши делвата съ желѣзна запушалка и викна:

— Ти си врагъ на човѣшкия родъ! Ти погуби баща ми, освободителя на българитѣ. Осждамъ те на вѣченъ затворъ въ тая стоманена делва. Хей, войници, натоварете делвата на една колесница и я откарайте на черноморския брѣгъ. Когато стигнете, влѣзте навътре съ една лодка и хвърлете делвата въ морската дѣлбочина!

Войниците изпълниха царската заповѣдь и азъ паднахъ въ морето. Вълнитѣ ме понесоха отъ брѣгъ на брѣгъ. Цѣли седемстотинъ години ме блъскаха по крайбрѣжнитѣ канари. И ето днесъ ти ме извлѣче въ своята мрежа. Отново очите ми видѣха свѣтлината. Въ делвата мислѣхъ, че съмъ отколе ослѣпѣлъ. Ти си моя освободителъ. Вземи царския прѣстенъ и се приготви да умрешъ! Предлагамъ ти да изберешъ, каквато смъртъ искашъ.

— Защо трѣбва да умирамъ — попита рибарьтъ и прежълтя отъ страхъ.

— Защото ме освободи. А пъкъ азъ съмъ далъ клетва да погубя оня, който ме освободи. Най-напредъ, когато ме хвърлиха войницитѣ въ морето, азъ рекохъ:

— Ако нѣкой ме освободи, ще напълня кѣщата му съ сѣкровища!

Минаха двесте години. Никой не се яви да ме освободи.

— Ако нѣкой отвори делвата, — повторно рекохъ азъ, — ще му изпълня три желанія, каквито и да бждатъ.

Минаха се още двесте години. Никой не се яви да отвори делвата.

Тогава азъ се разгнѣвихъ:

— Ако нѣкой отвори делвата, давамъ клетва, че ще го погубя. Ще му позволя само да си избере каквато смъртъ иска. По-скоро си избирай, отъ каква смъртъ искашъ да загинешъ, защото нѣмамъ време да те чакамъ!

Бедниятъ рибаръ падна на колѣне и почна да се моли на чудовището:

— Не ме убивай. Азъ имамъ две малки дѣщери, които ще загинатъ отъ гладъ, ако не имъ занеса довечера хлѣбъ. Пощади ми живота, нали азъ те освободихъ отъ делвата.

— Избирай си смъртъта! — грозно изрева дяволътъ и тропна съ кракъ.

Тогава рибарътъ се досѣти за мѣничката рибка, която освободи преди половинъ часъ, обърна се къмъ морето и тихо подсвирна три пжти. Въ сжщия мигъ една грамадна вълна се зададе къмъ брѣга. Тя налапа пѣсъка и спрѣ до косматитѣ крака на дявола. Върху гребена ѝ подскокна хитрата рибка и попита рибаря какво иска.

— Този зълъ духъ, — рече рибарътъ, — иска да ме убие.

— Защо иска да те убие? — писна рибката.

— Защото отворихъ делвата и го освободихъ отъ мрака. Справедливо ли е, морска душице, да загина отъ ржката на оня, комуто съмъ направилъ най-голѣма добрина?

— Азъ съмъ далъ клетва да погубя оня, който ме освободи, — обади се дяволътъ.

— Щомъ като се е заклелъ, справедливо е да те убие, но ти казвашъ, че тоя великанъ е билъ въ делвата, защо ме лъжешъ? Какъ е възможно такава чудовище да се побере въ една мѣничка делва?

— Истина е! — обади се пакъ дяволътъ.

— Докато не видя съ очитѣ си, нѣма да повѣрвамъ, — изпищѣ рибката.

Тогава дяволътъ почна да се намалява, превърна се отново на мѣничко човѣче и скокна въ делвата.

— Куку! — обади се той отвжтре.

Рибката прошепна на рибаря:

— Скоро слагай запушалката на делвата!

Рибарътъ разбра работата, грабна запушалката, натисна я въ гърлото на делвата, следъ това взе единъ камъкъ и хубаво я зачука.

— Остани пакъ въ тъмнината, неблагодарнико! — викна той на дявола.

Дяволътъ почна да плаче да удря съ юмруци и да се заканва, но стенитѣ на делвата бѣха стоманени. Като свърши тая работа, рибарътъ грабна делвата, изкачи се на близката висока скала и хвърли въ морската дълбочина врага на човѣшкия родъ. Следъ това се върна при рибката и рече:

— Благодаря ти, морска душице!

Рибката поклати червената си опашка и викна на голѣмата вълна:

— Хайде!

Вълната я отнесе навжтре.

Бедниятъ рибаръ дълго гледа следъ малката си спасителка и когато я загуби отъ очи, наведе се и взе отъ пѣсъка скъпоценния пръстенъ на царъ Иванъ Асена II. Тръгна къмъ града съ празното си кошче.

Отби се при най-богатия златаринъ и му показа пръстена.

— Какво ще ми дадешъ за тоя царски пръстенъ? — попита рибаринътъ.

Златарътъ пое пръстена и влѣзе въ една тъмна стаичка да го разгледа. Драгоценнитѣ камъни чудно свѣтнаха.

— Ще ти напълня кошчето съ жълтици! — извика златаринътъ и отведе рибаря въ съкровищницата си. Той имаше два големи купа жълтици. Бедниятъ рибаръ си напълни кошчето съ злато, излѣзе на пазара и си купи най-напредъ единъ автомобилъ. Сетне се отби въ най-хубавия магазинъ и накупи дрехи, обуца и играчки за дветѣ свои малки дъщерички.

— Карай, сега, — викна той на шофьора, — у дома!

— Че кжде живѣешъ ти? — обърна се къмъ него шофьорътъ.

— Живѣя на морския брѣгъ, въ сламената колиба. Тамъ карай!

Подиръ десетина минути моторната кола забуча предъ плетената ограда на сламената къщурка. Децата, изплашени, изкочиха навънъ да видятъ, какво става, и щѣха да полудѣятъ отъ радостъ, когато видѣха, че отъ автомобила слиза тѣхниятъ скъпъ татко и носи цѣлъ купъ подаръци.

(По една източна приказка)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.